

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. rugsėjo 12 d.*

Byloje C-131/03 P

dėl 2003 m. kovo 24 d. pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo,

R. J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., įsteigta Winston-Salem, Šiaurės Karolina (Jungtinės Amerikos Valstijos),

RJR Acquisition Corp., įsteigta Wilmington, Niukaslis, Delaware (Jungtinės Amerikos Valstijos),

R. J. Reynolds Tobacco Company, įsteigta Jersey City, New Jersey (Jungtinės Amerikos Valstijos),

R. J. Reynolds Tobacco International, Inc., įsteigta Dovyryje, Kente, Delaware (Jungtinės Amerikos Valstijos),

Japan Tobacco, Inc., įsteigta Tokijuje (Japonija),

atstovaujamos *solicitor* P. Lomas ir advokato O. W. Brouwer,

apeliantės,

* Proceso kalba: anglų.

dalyvaujant kitoms proceso šalims

Philip Morris International Inc., įsteigta Rye Brook, Niujorkas (Jungtinės Amerikos Valstijos),

ieškovei pirmojoje instancijoje bylose T-377/00 ir T-272/01,

Europos Bendrijų Komisijai, atstovaujama C. Docksey, X. Lewis ir C. Ladenburger, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

palaikomai

Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos M. Bishop ir T. Blanchet, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

į apeliacinį procesą įstojusios šalies,

Ispanijos Karalystės, atstovaujamos N. Díaz Abad, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos G. de Bergues,

Italijos Respublikos, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* M. Fiorilli, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Portugalijos Respublikos, atstovaujamos L. I. Fernandes ir A. Seiça Neves, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Suomijos Respublikos, atstovaujamos T. Pynnä ir A. Guimaraes-Purokoski, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Europos Parlamento, atstovaujamo H. Duintjer Tebbens ir A. Baas, nurodžiusio adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

pirmojoje instancijoje į bylą įstojusių šalių,

Vokietijos Federacinės Respublikos, atstovaujamos M. Lumma ir W.-D. Plessing,

Graikijos Respublikos,

pirmojoje instancijoje į bylas
T-260/01 ir T-272/01 įstojusių šalių,

Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos J. Van Bakel,

pirmojoje instancijoje į bylas
T-379/00, T-260/01 ir T-272/01 įstojusios šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijos pirmininkai K. Schiemann ir J. Makarczyk, teisėjai J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr (pranešėjas), P. Kūris, E. Juhász, J. Klučka, U. Löhmus, E. Levits ir A. Ó Caoimh,

generalinė advokatė E. Sharpston,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. sausio 24 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2006 m. balandžio 6 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Apeliaciniu skundu apeliantės prašo panaikinti 2003 m. sausio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Philip Morris ir kt. prieš Komisiją* (T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 ir T-272/01, Rink. p. II-1, toliau – skundžiamas

sprendimas), kuriuo Pirmosios instancijos teismas kaip nepriimtinas atmetė jų ieškinius dėl 2000 m. liepos 19 d. Europos Bendrijų Komisijos sprendimo, kuriuo nustatomas „civilinio ieškinio Komisijos vardu, pareikšto tam tikriems Amerikos cigarečių gamintojams, principas“, kuriuo remiantis Jungtinių Valstijų *District Court, Eastern District of New York*, federaciniame Jungtinių Amerikos Valstijų teisme (toliau – *District Court*), buvo pareikštas ieškinys civilinėje byloje keletui *Philip Morris* grupei (toliau – *Philip Morris*) ir *Reynolds* grupei (toliau – *Reynolds*) priklausančių bendrovių bei *Japan Tobacco, Inc.* (toliau – *Japan Tobacco*), ir 2001 m. liepos 25 d. Sprendimo, kuriuo nustatomas „naujo Bendrijos ir bent vienos valstybės narės civilinio ieškinio Amerikos teismuose, kartu pareikšto cigarečių gamintojų grupėms, kurios buvo atsakovėmis ankstesniame ieškinyje, principas“, kuriuo remiantis *District Court* buvo pareikšti kiti du ieškiniai (toliau – ginčijami sprendimai), panaikinimo.

Faktinės bylos aplinkybės

- 2 Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo, faktinės bylos aplinkybės yra tokios:

„1. Kovodama su cigarečių kontrabanda į Europos bendriją, 2000 m. liepos 19 d. Komisija patvirtino „civilinio ieškinio Komisijos vardu, pareikšto tam tikriems Amerikos cigarečių gamintojams, principą“. Ji taip pat nusprendė apie tai tinkamais būdais pranešti Nuolatinių atstovų komitetui (Coreper) ir suteikė įgaliojimus savo pirmininkui bei už biudžetą atsakingam Komisijos nariui duoti nurodymus teisės tarnybai imtis reikalingų priemonių.

2. 2000 m. lapkričio 3 d. Europos bendrija, atstovaujama Komisijos ir „veikdama savo ir valstybių narių, kurias ji kompetentinga atstovauti, vardu“, (*District Court*) pareiškė ieškinį (*Philip Morris, Reynolds* ir *Japan Tobacco*).
3. Šiuo ieškiniu (toliau – pirmasis ieškinys) Bendrija tvirtino, kad apeliančės, tabaką gaminančios įmonės, dalyvavo kontrabandos sistemoje, kuria buvo siekiama įvežti į Europos bendriją cigaretes ir jas platinti joje. Bendrija ypač siekė, kad būtų atlyginta šia kontrabandos sistema padaryta žala, kurią iš esmės sudarė muitų ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM), kurie būtų mokami teisėto importo atveju, pradėmas, bei kad būtų nurodyta nutraukti inkriminuojamą veiklą.
4. Bendrija savo reikalavimus grindė 1970 m. Jungtinių Valstijų federaciniu įstatymu *Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act* (toliau – RICO) bei tam tikromis bendrosios teisės teorijomis, konkrečiai tariant, *fraud*, *public nuisance* ir *unjust enrichment* teorijomis. RICO yra skirtas kovoti su organizuota nusikalstama veikla, ypač palengvinant persekiojimą už ūkio subjektų nusikalstamą elgesį. Šiuo tikslu privatiems asmenims jis suteikia teisę pareikšti ieškinį. Siekiant skatinti civilinius ieškinius RICO numato, kad ieškovui gali būti priteistas nuostolių atlyginimas, atitinkantis trigubą realiai patirtą žalą (trigubi nuostoliai).
5. 2001 m. liepos 16 d. sprendimu *District Court* atmetė Europos bendrijos reikalavimus.
6. 2001 m. liepos 25 d. Komisija patvirtino „naujo Bendrijos ir bent vienos valstybės narės civilinio ieškinio Amerikos teismuose, kartu pareikšto cigarečių

gamintojų grupėms, kurios buvo atsakovėmis ankstesniame ieškinyje, principą“. Ji taip pat suteikė įgaliojimus savo pirmininkui bei už biudžetą atsakingam Komisijos nariui duoti nurodymus teisės tarnybai imtis reikalingų priemonių.

7. 2001 m. rugpjūčio 6 d. Komisija, veikdama Europos bendrijos ir valstybių narių, kurias ji kompetentinga atstovauti, vardu bei dešimt valstybių narių (Belgijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Nyderlandų Karalystė, Portugalijos Respublika ir Suomijos Respublika) *District Court* pareiškė ieškinį *Philip Morris* ir *Reynolds*. Šiuo ieškiniu (toliau – antrasis ieškinys) Bendrija savo reikalavimus grindė nebe RICO, o pirmajame ieškinyje nurodytais *common law* principais. Kita vertus, valstybės narės savo reikalavimus grindė ir RICO, ir *common law* principais, kuriais rėmėsi Bendrija. Be to, antrajame ieškinyje buvo nurodyta ekonominio ir neekonominio pobūdžio žala, kurios Bendrija nenurodė savo pirmajame ieškinyje, bei buvo pateikta papildomų įrodymų apie *public nuisance* ir *unjust enrichment* teorijas.
8. Šio sprendimo 5 punkte nurodyto 2001 m. liepos 16 d. *District Court* sprendimo Bendrija apeliacine tvarka neapskundė. Vis dėlto 2001 m. rugpjūčio 10 d. ji Amerikos teismo paprašė panaikinti šį sprendimą ir jai leisti pakeisti savo reikalavimą (*motion to vacate the judgment and to amend the complaint*). 2001 m. spalio 25 d. sprendimu *District Court* šį prašymą atmetė.
9. 2002 m. sausio 9 d. Bendrija, atstovaujama Komisijos, ir dešimt šio sprendimo 7 punkte nurodytų valstybių narių *District Court* pareiškė trečiąjį ieškinį (*Japan Tobacco*) ir kitoms su ja susijusioms įmonėms (toliau – trečiasis ieškinys).

10. 2002 m. vasario 19 d. *District Court* atmetė Bendrijos ir valstybių narių ieškinį remdamasis *common law* norma (*revenue rule*), pagal kurią Jungtinių Valstijų teismai nevykdo kitų valstybių mokesčių įstatymų.
11. 2002 m. kovo 20 d. Komisija patvirtino apeliacinio skundo dėl *District Court* sprendimo pateikimo principą. 2002 m. kovo 25 d. Bendrijos ir dešimties valstybių narių vardu Jungtinių Valstijų *Court of Appeals for the Second Circuit* (Antrosios apygardos apeliaciniam teismui) buvo pateiktas apeliacinis skundas.“

Procesas Pirmosios instancijos teisme

- 3 2000 m. gruodžio 19 ir 20 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautais pareiškimais ieškovės pareiškė ieškinius, kuriais, be kita ko, prašoma panaikinti Komisijos sprendimą pareikšti pirmąjį ieškinį (bylos T-377/00, T-379/00 ir T-380/00).
- 4 2001 m. liepos 2 d. nutartimi Pirmosios instancijos teismo antrosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutartimi bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimamas galutinis sprendimas.
- 5 2001 m. spalio 15 d. Pirmosios instancijos teisme gautu ieškininiu pareiškimu *Reynolds* ir *Philip Morris* pareiškė ieškinį dėl Komisijos sprendimo pareikšti antrąjį ieškinį (bylos T-260/01 ir T-272/01).

- 6 2002 m. sausio 31 d. nutartimi Pirmosios instancijos teismo antrosios išplėstinės kolegijos pirmininkas penkias bylas T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 ir T-272/01 sujungė, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimamas galutinis sprendimas.
- 7 Kiekvienoje šių bylų Komisija pareiškė prieštaravimą dėl priimtino remdamasi tuo, kad ginčijami sprendimai nėra aktai, dėl kurių gali būti pareikštas ieškinys EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme.

Skundžiamas sprendimas

- 8 Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas patenkinio Komisijos prieštaravimus dėl priimtino ir todėl atmetė ieškinius.
- 9 Skundžiamo sprendimo 74, 76 ir 77 punktuose Pirmosios instancijos teismas, nurodydamas 1981 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *IBM prieš Komisiją* (60/81, Rink. p. 2639, 9 punktas), visų pirma priminė EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos turinį bei nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, kuria remiantis, pirma, siekiant nustatyti, ar dėl priemonės gali būti pareikštas ieškinys, svarbiausias yra prašomos panaikinti priemonės turinys, o jos priėmimo forma šiuo atžvilgiu iš principo nėra svarbi, ir, antra, tik priemonės, sukeliančios tokius privalomus teisinius padarinius, kurie daro poveikį ieškovo interesams reikšmingai keisdami jo teisinę situaciją, gali būti laikomos aktais ar sprendimais, dėl kurių galima pareikšti ieškinį dėl panaikinimo.
- 10 Todėl jis nagrinėjo, ar ginčijami sprendimai sukelia tokius padarinius.

- 11 Šiuo atžvilgiu skundžiamo sprendimo 79 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad kreipimasis į teismą yra aktas, kuris yra būtinas įpareigojančiam teismo sprendimui gauti, tačiau bylos šalių pareigos gali būti galutinai nustatytos tik teismo, į kurį kreiptasi, sprendimu. Pagal analogiją nurodydamas 1998 m. rugsėjo 29 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-191/95, Rink. p. I-5449, 47 punktas), susijusį su Komisijos sprendimu pareikšti ieškinį EB 226 straipsnio antrosios pastraipos pagrindu, jis priėjo prie išvados, kad sprendimas pareikšti ieškinį teisme pats savaime nekeičia teisinės situacijos, kurioje jis pareikštas, ir todėl jis iš principo neturėtų būti laikomas sprendimu, kurį galima ginčyti.
- 12 Toliau Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo, ar dėl to, kad ginčijami sprendimai buvo susiję su kreipimusi ne į Teisingumo Teismą ar valstybės narės teismą, bet į trečiosios valstybės teismą, jie sukėlė kitokius galutinius teisinius padarinius negu tie, kurie neišvengiamai susiję su kreipimusi į bet kurį teismą, ir reikšmingai pakeitė ieškovių teisinę situaciją.
- 13 Pradėdamas nuo ginčijamų sprendimų padarinių Bendrijos teisinėje sistemoje nagrinėjimo, skundžiamo sprendimo 91 punkte Pirmosios instancijos teismas pirmiausia kaip nepagrįstą atmetė ieškovių teiginį, kad, atsižvelgiant į Komisijos kompetenciją ir pusiausvyrą tarp institucijų, šie sprendimai sukėlė privalomus teisinius padarinius.
- 14 Šiuo klausimu skundžiamo sprendimo 86 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad ginčijamų sprendimų, kaip ir bet kurių kitų institucijos aktų, priėmimas, be kita ko, rodo, kad jų autorius manė esąs kompetentingas juos priimti, tačiau kad tokia pozicija negali būti laikoma sukeliančia privalomus teisinius padarinius EB 230 straipsnio prasme, nes net jei ji būtų klaidinga, ji neturi jokios savarankiškos reikšmės priimto akto atžvilgiu. Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodė, kad tokia pozicija, skirtingai nuo akto, kurio tikslas yra suteikti kompetenciją, kaip kad buvo akto, dėl kurio 1990 m. spalio 9 d. buvo priimtas Teisingumo Teismo sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją* (C-366/88, Rink. p. I-3571), kuriuo rėmėsi ieškovės, atveju, nesiekia perdalinti EB sutartimi numatytos kompetencijos.

- 15 Skundžiamo sprendimo 87 punkte Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, kad tariamas Komisijos kompetencijos neturėjimas ir iš to išplaukiantis galimas pavojus pusiausvyrai tarp institucijų neleidžia nukrypti nuo Sutartimi nustatytų ieškinio dėl panaikinimo priimtinumą sąlygų. Iš tiesų toks argumentavimas reikštų, kad akto galimas neteisėtumas lemia tai, ar dėl jo galima pareikšti ieškinį. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas pagal analogiją nurodė 2001 m. gegužės 10 d. Teisingumo Teismo nutartį *FNAB ir kt. prieš Tarybą* (C-345/00 P, Rink. p. I-3811, 39–42 punktai).
- 16 Dėl, be kita ko, sprendimo *IBM prieš Komisiją* 23 punkte iškeltos klausimo, ar parengiamųjų aktų teisminė peržiūra ankstyvoje stadijoje ypatingomis aplinkybėmis gali būti laikoma suderinama su Sutartyje numatyta teisių gynimo sistema, kai atitinkamos priemonės net iš pirmo žvilgsnio atrodo neteisėtos, skundžiamo sprendimo 88 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog Bendrijos teismai niekada nėra patvirtinę galimybės išimties tvarka peržiūrėti parengiamuosius aktus ar kitus teisinių padarinių neturinčius aktus. Jis taip pat nurodė, kad sprendimai, kuriuose ši galimybė minima, buvo priimti iki minėtos nutarties *FNAB ir kt. prieš Tarybą*, kurioje Teisingumo Teismas aiškiai pasisakė prieš galimybę, kad ieškinio priimtumas priklausytų nuo nurodomų Bendrijos teisės pažeidimų sunkumo.
- 17 Antra, skundžiamo sprendimo 107 punkte Pirmosios instancijos teismas kaip nepagrįstą atmetė teiginį, kad ginčijami sprendimai sukėlė privalomus teisinius padarinius, nes ieškovėms buvo taikoma kita teisinė sistema, arba dėl šių sprendimų jų teisinė situacija pakito materialiniu ar procesiniu požiūriu.
- 18 Šiuo atžvilgiu skundžiamo sprendimo 93 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad principas, jog kreipimasis į teismą pats savaime nekeičia bylos šalių teisinės situacijos EB 230 straipsnio prasme, yra taikytinas kreipimuisi ir į Bendrijos, ir į valstybės narės, ir į trečiosios valstybės, pavyzdžiui, Jungtinių Valstijų, teismą. Pirmosios instancijos teismo nuomone, šiam principui įtakos nedaro tai, kad

kiekvienas teismas turi taikyti teisinės sistemos, kuriai jis priklauso, proceso normas bei materialines normas, nustatomas pagal tos pačios teisinės sistemos teisės normų kolizijos taisykles. Iš tiesų nepriklausomai nuo taikytinų normų, iš jų kylantys teisiniai padariniai, – ar juos lemtų įstatymai, ar teismo, į kurį kreiptasi, sprendimai, – negali būti priskiriami į teismą besikreipusiai šaliai.

- 19 Skundžiamo sprendimo 95 ir 96 punktuose Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad kai kurie procesinio pobūdžio sprendimai gali sukelti privalomus ir galutinius teisinius padarinius EB 230 straipsnio, kaip jį aiškina Bendrijos teismų praktika, prasme. Tarp šių sprendimų jis nurodė, pirma, tuos, kurie, būdami vykstančios administracinės procedūros etapas, ne tik sukuria sąlygas tęsti šią procedūrą, bet ir sukelia didesnius nei procesinius padarinius ir iš esmės pakeičia suinteresuotų asmenų materialines teises ir pareigas.
- 20 Skundžiamo sprendimo 97 punkte nurodęs ne vieną tokio pobūdžio sprendimą pagal Bendrijos teismų praktiką, jo 98 punkte Pirmosios instancijos teismas priėjo prie išvados, kad ginčijami sprendimai tokie nėra. Jis, be kita ko, pastebėjo, kad Bendrijos procedūros išieškant mokesčius ir muitus nebuvimas negali būti prilygintas 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties <81> ir <82> straipsnius (OL 13, 1962, p. 204), 15 straipsnio 5 dalimi pagal šį reglamentą apie susitarimą pranešusioms šalims aiškiai suteiktam imunitetui. Be to, nors ir reikia sutikti su tuo, kad ginčijamuose sprendimuose Komisija atlieka pirminį ieškovių elgesio pagal Jungtinių Valstijų teisę vertinimą, jie skiriasi nuo sprendimo pradėti tyrimo procedūrą dėl valstybės pagalbos tuo, kad Bendrijos teisė šio vertinimo nesieja su konkrečiais teisiniais padariniais. Pirmosios instancijos teismo nuomone, dėl šių priežasčių kreipimasis į Jungtinių Valstijų teismus ieškovėms nenustato naujų pareigų ir jų neįpareigoja pakeisti savo praktikos.
- 21 Antra, skundžiamo sprendimo 99 ir 100 punktuose Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad dėl tam tikrų procesinio pobūdžio sprendimų galima pareikšti ieškinį, jei jie kelia grėsmę suinteresuotų asmenų procesinėms teisėms. Vis dėlto jis

konstatavo, kad nagrinėjamu atveju ieškovės nebūtų turėjusios procesinių teisių procedūroje dėl išipareigojimų neįvykdymo, kurią, jų nuomone, turėjo pradėti Komisija, ir priėjo prie išvados, kad kreipimasis į *District Court* negalėjo apriboti jų teisių šiuo atžvilgiu. Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodė, kad, nesant Bendrijos kompetencijos išieškoti nagrinėjamus muitus ir mokesčius, šioje srityje neegzistuoja jokia kita Bendrijos teisės procedūra, suteikianti garantijas, kurių ieškovės būtų netekusios.

22 Skundžiamo sprendimo 101 punkte Pirmosios instancijos teismas taip pat laikėsi nuomonės, jog ieškovės neįrodė, kad ginčijami sprendimai padarė įtaką jų teisei situacijai valstybėse narėse esančių mokesčių ir muitų išieškojimo procedūrų atžvilgiu.

23 Į ieškovių argumentą, kad procesas *District Court* nuo proceso, kuris galėtų būti pradėtas valstybių narių teismuose, skiriasi tuo, jog pirmajame neegzistuoja kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo pagal EB 234 straipsnį procedūra, skundžiamo sprendimo 105 straipsnyje Pirmosios instancijos teismas atsakė, kad tarptautinį elementą turinčiose bylose yra normalu, kad teismas turi taikyti užsienio teisės normas ir kad jis tai daro vadovaudamasis savo procesinėmis normomis. Pirmosios instancijos teismo nuomone, tai, kad teismas taiko savo proceso normas, yra neišvengiama kreipimosi į bet kokią teismą pasekmė ir todėl negali būti kvalifikuojama kaip teisinis padarinys EB 230 straipsnio prasme. Jis pridūrė, kad nors EB 234 straipsnis valstybių narių teismams suteikia galimybę pateikti prejudicinius klausimus ir kai kuriems jų nustato pareigą kreiptis dėl prejudicinio sprendimo, tuose teismuose sprendžiamų bylų šalis jokios teisės kreiptis į Teisingumo Teismą jis nesuteikia.

24 Skundžiamo sprendimo 108 punkte Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad Bendrijos teisinėje sistemoje ginčijami sprendimai nesukelia privalomų teisinių padarinių EB 230 straipsnio, kaip jį aiškina teismų praktika, prasme.

- 25 Antra, nagrinėdamas padarinius, kuriuos pagal Jungtinių Valstijų teisę sukelia tokio civilinio ieškinio pareiškimas, skundžiamo sprendimo 110 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad kreipimosi į *District Court* procesinės pasekmės, kuriomis rėmėsi ieškovės, didžiąja dalimi nesiskiria nuo pasekmių, kurios yra neišvengiamai susijusios su kreipimusi į bet kurį teismą, o kai kurios jų yra paprasčiausiai faktinės.
- 26 Be to, skundžiamo sprendimo 111 ir 112 punktuose Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nors federaciniai Jungtinių Valstijų teismai remdamiesi savo proceso teise gali priimti sprendimus, kurie turėtų privalomą poveikį bylos šalims, konkrečiai tariant, jas įpareigodami atskleisti faktines aplinkybes ir pateikti dokumentus, šį poveikį lemia savarankiškas naudojimasis galiomis, kurias šiems teismams suteikia Jungtinių Valstijų teisė, ir jo negalima priskirti Komisijai.
- 27 Dėl kreipimosi į *District Court* poveikio materialinės teisės požiūriu skundžiamo sprendimo 114 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad sprendimas kreiptis į *District Court* tik pradeda procesą, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta atsakovių atsakomybė, kurios egzistavimas materialinės teisės požiūriu nėra nustatytas ieškinio pareiškimu. Todėl, pagal analogiją nurodydamas į minėto sprendimo *IBM prieš Komisiją* 19 punktą, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog nors ginčijami sprendimai galėjo leisti ieškovėms suvokti, jog galimybė, kad Amerikos teismas joms paskirs sankcijas, yra reali, tai yra paprasčiausia faktinė pasekmė, o ne teisinis padariny, kurį ginčijami sprendimai turi sukelti.
- 28 Skundžiamo sprendimo 115–117 punktuose Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad kai kurie ieškovių nurodomi faktai, pavyzdžiui, tai, kad ginčijamuose ieškiniuose jos kaltinamos nusikalstamu elgesiu, kad bylos šalių imunitetas jas saugo nuo ieškinio dėl šmeižto, susijusio su pareiškimais proceso metu, kad *District Court* Komisijos skundus paskelbė internete ir kad neigiamos pasekmės, kurios dėl

nagrinėjamų ieškinių pareiškimo galėtų kilti bendrovėms, kurių akcijos kotiruojamos vertybinių popierių biržoje, yra arba faktinės aplinkybės, arba jas lemia vien tik Jungtinių Valstijų teisės nuostatos ir todėl nėra ginčijamų sprendimų padarinys, kuris galėtų būti priskirtas Komisijai.

29 Skundžiamo sprendimo 118 punkte Pirmosios instancijos teismas priėjo prie išvados, kad padariniai, kuriuos Jungtinių Valstijų teisė priskiria nagrinėjamų civilinių ieškinių pareiškimui, kuriais rėmėsi ieškovės, negali būti laikomi privalomais teisiniais padariniais EB 230 straipsnio, kaip jį aiškina Bendrijos teismų praktika, prasme.

30 Galiausiai dėl veiksmingos teisminės apsaugos būtinumo ir dėl ieškovių argumento, jog jei ieškinys būtų pripažintas nepriimtinas, jos neturėtų jokios teisinės galimybės apskūsti ginčijamus sprendimus, nes teismui, į kurį kreiptasi, priklausant trečiajai valstybei, nei Bendrijos teismai, nei valstybių narių teismai negalėtų priimti sprendimo dėl Komisijos veiksmų teisėtumo, Pirmosios instancijos teismas nusprendė:

„121. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas yra patvirtinęs, jog teisė kreiptis į teismą yra viena sudedamųjų teisinės bendrijos dalių ir kad ją garantuoja EB sutartimi paremta teisinė tvarka, nes ji sukūrė išsamią teisinės gynybos priemonių ir procedūrų sistemą tam, kad Teisingumo Teismas galėtų vykdyti institucijų priimtų aktų teisėtumo kontrolę (1986 m. balandžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Les Verts prieš Parlamentą*, 294/83, Rink. p. 1339, 23 punktas). Teisę į veiksmingą teisminę apsaugą Teisingumo Teismas grindžia bendromis valstybėms narėms konstitucinėmis tradicijomis bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniais (1986 m. gegužės 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Johnston*, 222/84, Rink. p. 1651, 18 punktas).

122. Kiekvieno asmens, kurio teises ir laisves užtikrina Sąjungos teisė, teisė į veiksmingą teisminę apsaugą taip pat buvo patvirtinta 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (OL C 364, 2000, p. 1), kuri, nors ir neturėdama privalomos teisinės galios, rodo joje įtvirtintų teisių svarbą Bendrijos teisėje, 47 straipsnyje.
123. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad asmenų teisė kreiptis į teismą neišnyksta dėl tos priežasties, kad veiksmai, kurie nėra sprendimo pobūdžio, negali būti ieškinio dėl panaikinimo dalykas, nes EB 235 straipsnyje ir EB 288 straipsnio antrojoje pastraipoje numatytas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės tebėra galimas, jei dėl tokių veiksmų kyla Bendrijos atsakomybė.
124. Nors gali atrodyti pageidautina, kad greta ieškinio dėl žalos atlyginimo asmenys turėtų galimybę pareikšti ieškinį, leidžiantį užkirsti kelią institucijų veiksams, kurie nėra sprendimo pobūdžio ir dėl kurių gali kilti pavojus asmenų interesams, ar juos nutraukti, vis dėlto būtina pažymėti, kad tokia galimybė pareikšti ieškinį, neišvengiamai reiškianti, kad Bendrijos teismas institucijų atžvilgiu priimtų privalomus nurodymus, Sutartimi nenumatyta. Tačiau atlikti Bendrijos steigiamosios valdžios funkciją keičiant Sutartyje numatytą teisių gynybos priemonių ir procedūrų sistemą nėra Bendrijos teismo užduotis (2000 m. birželio 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Salamander ir kt. prieš Parlamentą ir Tarybą*, T-172/98, T-175/98–T-177/98, Rink. p. II-2487, 75 punktas).“

Šalių reikalavimai

31 Ieškovės Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti skundžiamą sprendimą,

I-7838

- jų ieškinius dėl panaikinimo pripažinti priimtinus tuo pagrindu, kad ginčijami sprendimai yra akivaizdžiai neteisėti ir priimti galutinį sprendimą byloje,
- nepatenkinus šio reikalavimo, jų ieškinius dėl panaikinimo pripažinti priimtinus ir grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl esmės,
- nepatenkinus ir šio reikalavimo, grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad jis išnagrinėtų priimtumo klausimą kartu su bylos esme ir tada priimtų sprendimą,
- pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį nurodyti Komisijai padengti bylinėjimosi išlaidas.

32 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

- pripažinti nepriimtina tą apeliacinio skundo dalį, kurioje prašoma, kad Teisingumo Teismas išnagrinėtų naujus klausimus, kurie nebuvo nurodyti pirmojoje instancijoje, arba iš naujo nagrinėti pirmojoje instancijoje jau pateiktus argumentus,
- atmesti kitą apeliacinio skundo dalį,
- priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

33 Vokietijos, Ispanijos, Italijos, Nyderlandų ir Portugalijos vyriausybės bei Parlamentas ir Taryba Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

34 Suomijos vyriausybė Teisingumo Teismo prašo:

- pripažinti nepriimtina tą apeliacinio skundo dalį, kurioje Teisingumo Teismo prašoma išnagrinėti naujus klausimus, kurie nebuvo iškelti procese Pirmosios instancijos teisme, ir tą dalį, kurioje prašoma iš naujo nagrinėti Pirmosios instancijos teisme iškeltus klausimus neįrodinėjant, kad pastarasis padarė teisės klaidų,
- atmesti kitą apeliacinio skundo dalį,
- priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

35 Ieškovės savo apeliacinį skundą grindžia penkiais pagrindais, atitinkamai susijusiais su:

- klaidingu EB 230 straipsnio aiškinimu, kiek tai susiję su ginčijamų sprendimų teisiniais padariniais Bendrijos teisinėje sistemoje,

- klaidingu EB 230 straipsnio aiškinimu, kiek tai susiję su padariniais, kuriuos Jungtinių Valstijų teisė priskiria tokių civilinių ieškinių pareiškimui,
- pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pažeidimu,
- klaidingu Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su galimybe ginčyti akivaizdžiai neteisėtus aktus, aiškinimu ir taikymu,
- EB 292 straipsnio pažeidimu.

Dėl apeliacinio skundo pirmo pagrindo, paremto klaidingu EB 230 straipsnio aiškinimu, kiek tai susiję su ginčijamų sprendimų padariniais Bendrijos teisėje

Šalių argumentai

- ³⁶ Šiuo apeliacinio skundo pagrindu, suskaidytu į penkias dalis, ieškovės tvirtina, pirma, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, nes skundžiamo sprendimo 79 punkte jis nusprendė, jog Bendrijos institucijos sprendimas pareikšti ieškinį iš esmės negali būti laikomas sprendimu, kurį galima ginčyti.

37 Tačiau iš Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad teisminė kontrolė netaikoma tik toms institucijų priimtoms priemonėms, kurios yra dalis tebevykstančios Bendrijos procedūros, kuri užbaigiama vėlesniu sprendimu, kuris pats yra dalykas teisminės kontrolės, per kurią kompetentingas ir Bendrijos teisę taikyti įpareigotas teismas gali tinkamai išnagrinėti visus kaltinimus dėl ankstesnio neteisėtumo ar atitinkamos institucijos kompetencijos neturėjimo bei jų poveikio. Šiuo atžvilgiu ieškovės remiasi minėtais sprendimais *IBM prieš Komisiją* (20 punktas) ir *Komisija prieš Vokietiją* (44 punktas).

38 Antra, ieškovės teigia, kad nagrinėdamas, ar ginčijami sprendimai sukelia teisinius padarinius, Pirmosios instancijos teismas klaidingai išaiškino teismo praktiką ir jos netaikė visiškai naujoms nagrinėjamos bylos aplinkybėms. Iš tiesų dabartinė teismo praktika yra susijusi su ieškiniais dėl priemonių, kurias Komisija priėmė naudodamasi Sutartimi jai suteikta kompetencija, ir neišvengiama tokių ieškinių pasekmė būdavo Bendrijos teisinei sistemai priklausančias sprendimas, kurį arba priimdavo Bendrijos teismas, arba kuris galėdavo būti tokio teismo kontrolės dalykas. Tačiau šiuo atveju reikia pažymėti, kad jei ginčijamiems sprendimams netaikoma Bendrijos teisminė kontrolė, šios kontrolės objektas nebus joks kitas aktas ar jokia kita pasekmė, ir Bendrijos institucijos už Bendrijos teisinės sistemos ribų galės pradėti teismo procesą dėl bet kokio naujo klausimo ir bet kokiomis aplinkybėmis.

39 Trečia, Pirmosios instancijos teismas klaidingai išaiškino Bendrijos teismų praktiką nuspręsdamas, jog tai, kad negalima kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo dėl Komisijos kompetencijos pradėti teismo procesą trečiojoje valstybėje siekiant susigrąžinti tariamai nesumokėtus muitus ir pridėtinės vertės mokestį, neturi jokių teisinių padarinių.

- 40 Šiuo atžvilgiu ieškovės teigia, kad jei Komisija būtų kreipusis į valstybės narės teismą, jos būtų turėjusios teisę iškelti esminį Komisijos kompetencijos klausimą, ir, remiantis EB 234 straipsnio trečiąja pastraipa, šį klausimą nacionalinis teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami, būtų įpareigotas pateikti Teisingumo Teismui atsižvelgiant į 1987 m. spalio 22 d. Sprendime *Foto-Frost* (314/85, Rink. p. 4199) įtvirtintą taisyklę ir į tai, kad *Cilfit ir kt.* byloje (1982 m. spalio 6 d. Sprendimas *Cilfit ir kt.*, 283/81, Rink. p. 3415) suformuluota teismo praktika yra akivaizdžiai netaikytina. Šios galimybės atėmimo teisiniai padariniai bylos šalims būtų akivaizdūs.
- 41 Ketvirta, nuspręsdamas, kad ieškinio pareiškimas trečiosios valstybės, o ne valstybės narės teisme nesukelia teisinių padarinių, Pirmosios instancijos teismas taip pat klaidingai išaiškino teismo praktiką, kuria remiantis, pasirinkus pradėti vieną, o ne kitą procesą, sprendimas dėl šio pasirinkimo sukelia teisinius padarinius EB 230 straipsnio prasme.
- 42 Iš tiesų Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 98 punkte padarė klaidą nepripažindamas, kad 1992 m. birželio 30 d. Sprendime *Ispanija prieš Komisiją* (C-312/90, Rink. p. I-4117) lemiamas kriterijus buvo tas, kad Komisija pirmenybę teikė vienam, o ne kitam procesui, taip atmesdama šį kitą procesą. Šiuo klausimu ieškovės taip pat remiasi 1967 m. kovo 15 d. Sprendimu *CBR ir kt. prieš Komisiją* (8/66–11/66, Rink. p. 93). Pradėdama šiuos teismo procesus Jungtinėse Valstijose Komisija padarė procesinio pobūdžio sprendimą, dėl kurio ne tik negalima kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo, bet ir yra netaikomos svarbios procesinės garantijos, susijusios su atitinkamomis Bendrijos teisės procedūromis, taikomomis nagrinėjamų mokesčių ir maitų surinkimui.
- 43 Penkta, ieškovės pažymi, kad Pirmosios instancijos teismas nepripažino, jog ginčijamais sprendimais Komisija išreiškė galutinę poziciją dėl savo kompetencijos

pagal Bendrijos teisę, o pagal nusistovėjusią teismo praktiką tai sukelia teisinius padarinius.

44 Iš tiesų Komisija galėjo imtis veiksmų tik tuo atveju, jei būtų buvęs priimtas antrinės teisės aktas, kuriuo jai leidžiama pradėti teismo procesus trečiojoje valstybėje siekiant išieškoti tariamai nesumokėtus muitus ir pridėtinės vertės mokesť. Ginčijami sprendimai sukėlė tokius pačius teisinius padarinius, kaip ir toks antrinės teisės aktas.

45 Be to, šių sprendimų priėmimu Komisijai buvo leista naudoti lėšas, susijusias su ieškinių pareiškimu Jungtinių Valstijų teismuose ir juose vykstančiais teismo procesais. Kaip išplaukia, be kita ko, iš 1996 m. rugsėjo 24 d. Nutarties *Jungtinė Karalystė prieš Komisiją* (C-239/96 R et C-240/96 R, Rink. p. I-4475), tokie sprendimai gali būti EB 230 straipsnio pagrindu pareiškiamo ieškinio dalykas.

46 Kadangi ginčijami sprendimai pakeičia Bendrijos pirminės ar antrinės teisės aktus, modifikuojančius Sutartimi numatytą kompetencijos padalinimą, ginčijamais sprendimais taip pat buvo siekiama modifikuoti šį padalinimą, o tai reiškia tokią kompetencijos modifikaciją, kokia buvo nagrinėta minėtame sprendime *Prancūzija prieš Komisiją*.

47 Komisija tvirtina, kad visos apeliacinio skundo šio pagrindo dalys yra nepriimtinos, nes ieškovės tik kartoja argumentus, kuriais jos rėmėsi pirmojoje instancijoje.

- 48 Kiek tai susiję su penktąja apeliacinio skundo pagrindo dalimi ir argumentu, jog Komisija, siekdama išieškoti mokesčius trečiosiose valstybėse, gali veikti tik konkretaus teisės aktu numatyto įgaliojimo pagrindu, ji taip pat teigia, kad ieškovės netiksliai apibūdino Pirmosios instancijos teismo poziciją. Iš tiesų skundžiamo sprendimo 104 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog ieškovės neįrodė, kad Komisija nesilaikė egzistuojančių procedūrų, taikomų mokesčių ir muitų išieškojimo ar kovos su sukčiavimu srityje, ar jų išvengė. Antra, niekada nebuvo keliamas klausimas dėl to, kad Komisija pati pareiškia ieškinį dėl nesumokėtų mokesčių susigrąžinimo. Trečia, skundžiamo sprendimo 102 punkte Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad argumentas, kuriuo remiantis Komisija siekė susigrąžinti mokesčius pareikšdama ieškinį dėl žalos atlyginimo, nėra pakankamas ieškovių procesinių teisių pažeidimui pripažinti; be to, šis argumentas yra susijęs su bylos esme.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 49 Pirmiausia pažymėtina, kad, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, iš EB 225 straipsnio, Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmosios pastraipos ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 112 straipsnio 1 dalies c punkto išplaukia, kad apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodyta skundžiamos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, dalys ir teisiniai argumentai, kuriais paremtas šis prašymas (žr., pavyzdžiui, 2000 m. liepos 4 d. Sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, C-352/98 P, Rink. p. I-5291, 34 punktą; 2002 m. sausio 8 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Monsanto ir Komisiją*, C-248/99 P, Rink. p. I-1, 68 punktą; 2003 m. kovo 6 d. Sprendimo *Interporc prieš Komisiją*, C-41/00 P, Rink. p. I-2125, 15 punktą).
- 50 Apeliacinis skundas, kuriame tik atkartojami ar pažodžiui atpasakojami Pirmosios instancijos teisme pateikti ieškinio pagrindai ir argumentai, įskaitant paremtus

faktinėmis aplinkybėmis, į kurias Pirmosios instancijos teismas aiškiai neatsižvelgė, neatitinka iš šių nuostatų kylančių motyvavimo reikalavimų (žr., pavyzdžiui, 1998 m. kovo 25 d. Nutarties *FFSA ir kt. prieš Komisiją*, C-174/97 P, Rink. p. I-1303, 24 punktą ir minėto sprendimo *Interporc prieš Komisiją* 16 punktą). Iš tiesų toks apeliacinis skundas yra prašymas paprasčiausiai peržiūrėti Pirmosios instancijos teismo nagrinėtą ieškinį, o tai nepatenka į Teisingumo Teismo kompetenciją (žr. 1994 m. rugsėjo 26 d. Nutarties *X prieš Komisiją*, C-26/94 P, Rink. p. I-4379, 13 punktą ir minėto sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, 35 punktą).

51 Vis dėlto jeigu apeliantas ginčija tai, kaip Pirmosios instancijos teismas išaiškino ar taikė Bendrijos teisę, pirmojoje instancijoje nagrinėti teisės klausimai gali būti iš naujo keliama apeliaciniame procese (žr. 2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Salzgitter prieš Komisiją*, C-210/98 P, Rink. p. I-5843, 43 punktą). Iš tikrųjų, jeigu apeliantas negalėtų grįsti savo apeliacinio skundo Pirmosios instancijos teisme pateiktais ieškinio pagrindais ir argumentais, tai apeliacinis procesas netektų dalies prasmės (žr., pavyzdžiui, 2001 m. gegužės 10 d. Nutarties *FNAB ir kt. prieš Tarybą*, C-345/00 P, Rink. p. I-3811, 30 ir 31 punktus bei 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *ARAP ir kt. prieš Komisiją*, C-321/99 P, Rink. p. I-4287, 49 punktą ir minėto sprendimo *Interporc prieš Komisiją*, 17 punktą).

52 Tačiau šioje byloje reikia pripažinti, kad pirmuoju savo apeliacinio skundo pagrindu ieškovės iš tikrųjų siekia ne paprasčiausio Pirmosios instancijos teisme pareikšto ieškinio peržiūrėjimo. Iš tiesų kiekvienoje šio apeliacinio skundo pagrindo dalyje ieškovės aiškiai nurodo skundžiamo sprendimo pastraipas, kuriose jos mano esant teisės klaidų.

53 Iš to išplaukia, kad pirmas apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas.

- 54 Kalbant apie nagrinėjamo apeliacinio skundo pagrindo pirmą dalį, kaip Pirmosios instancijos teismas teisingai pažymėjo savo sprendimo 77 punkte, iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad ieškinį dėl panaikinimo galima reikšti tik dėl teisės aktų ir sprendimų, sukeliančių privalomus teisinius padarinius, kurie turi įtakos ieškovo interesams aiškiai pakeisdami jo teisinę situaciją (žr., pavyzdžiui, minėto sprendimo *IBM prieš Komisiją* 9 punktą; 1991 m. spalio 4 d. Nutarties *Bosman prieš Komisiją*, C-117/91, Rink. p. I-4837, 13 punktą ir 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Greencore*, C-123/03 P, Rink. p. I-11647, 44 punktą).
- 55 Vadinas, priešingai tam, ką tvirtina ieškovės, EB 230 straipsnyje numatyta teisminė kontrolė netaikoma ne tik parengiamiesiems dokumentams, bet ir visiems aktams, kurie asmeniui nesukelia privalomų teisinių padarinių, kaip antai sprendimą patvirtinantiems sprendimams ir jo vykdymo aktams (žr., pavyzdžiui, 2005 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Jungtinė Karalystė prieš Komisiją*, C-46/03, Rink. p. I-10167, 25 punktą), paprastoms rekomendacijoms ir išvadoms (1995 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Nutral prieš Komisiją*, C-476/93 P, Rink. p. I-10167, 30 punktas) ir iš principo vidaus aktams (žr. minėto sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* 9 punktą).
- 56 Vadinas, Pirmosios instancijos teismas, remdamasis aplinkybe, kad ginčijami sprendimai nesukelia privalomų teisinių padarinių EB 230 straipsnio prasme, nepadarė teisės klaidos nusprenddamas, kad ginčijami sprendimai negali būti ieškinio dalykas, ir neapribojo tokio požūrio taikymo tik parengiamiesiems dokumentams.

- 57 Vadinas, apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

- 58 Dėl antros dalies, kiek ji nėra susijusi su trečia, ketvirta ir penkta dalimis, reikia konstatuoti, kad Pirmosios instancijos teismas, remdamasis minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 47 punktu, teisingai nusprendė, jog nors kreipimasis į teismą yra būtinas aktas privalomam teismo sprendimui gauti, jis pats savaime galutinai neapibrėžia bylos šalių pareigų ir todėl *a fortiori* sprendimas pareikšti ieškinį teisme pats savaime nagrinėjamos teisinės situacijos nepakeičia.
- 59 Šiuo atžvilgiu klausimas, ar ginčijamiems sprendimams taikytina Bendrijos teismų kontrolė, yra visiškai nesvarbus.
- 60 Iš to išplaukia, kad apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti.
- 61 Kalbant apie trečią dalį, skundžiamo sprendimo 105 punkte Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, jog tai, kad teismas taiko savo proceso normas, yra su kreipimusi į bet kurį teismą susijusi pasekmė ir todėl jos negalima laikyti sprendimo pareikšti ieškinį teisiniu padariniu EB 230 straipsnio prasme.
- 62 Be to, klausimas, ar ginčijami Komisijos sprendimai gali būti laikomi teisės aktais, kuriuos galima ginčyti, šio sprendimo 54 punkte nurodytos Teisingumo Teismo praktikos prasme, negali priklausyti nuo aplinkybės, kad jei Komisija būtų kreipusis į valstybės narės teismą, tokiaime procese būtų buvę galima pasinaudoti EB 234 straipsnyje numatyta prejudicinio sprendimo procedūra.

63 Vadinas, su apeliacinio skundo pirmojo pagrindo trečia dalimi negalima sutikti.

64 Kalbant apie ketvirtą dalį, Pirmosios instancijos teismas teisingai išaiškino minėtą sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (12–20 punktus) pažymėdamas, kad iš šio sprendimo matyti, jog sprendimas pradėti tyrimą dėl valstybės pagalbos sukelia teisinius padarinius EB 230 straipsnio prasme. Iš tikrųjų konkrečius teisinius padarinius sukelia valstybės pagalbos vertinimas ir kvalifikavimas bei to nulemta pasirenkama procedūra. Tačiau vien tik aplinkybė, kad ginčijamais sprendimais Komisija pasirinko prieš ieškoves pradėtiną procedūrą ir taip atmetė kitas procedūras, pati savaime negali sukelti teisinių padarinių šio straipsnio prasme.

65 Iš to išplaukia, kad apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ketvirtą dalį reikia atmesti.

66 Kalbant apie penktą dalį, kaip Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad nors ginčijamų sprendimų, kaip ir bet kurių kitų institucijos aktų, priėmimas, be kita ko, rodo, kad jų autorius manė esąs kompetentingas juos priimti, tačiau kad tokia pozicija pati savaime negali būti laikoma sukeliančia privalomus teisinius padarinius EB 230 straipsnio, kaip jį aiškina teismų praktika, prasme.

67 Kalbant apie ginčijamais sprendimais implicitiškai leistą biudžeto lėšų panaudojimą, susijusį su nagrinėjamų ieškinių pareiškimu ir jų palaikymu, pakanka pažymėti, kad ši aplinkybė neturi reikšmės klausimui, ar šie sprendimai sukelia tokius privalomus teisinius padarinius, kad reikšmingai keičiant ieškovių teisinę situaciją būtų daromas poveikis jų interesams.

- 68 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad reikia atmesti apeliacinio skundo pirmo pagrindo penktą dalį, o kartu ir visą pirmą pagrindą.

Dėl apeliacinio skundo antro pagrindo, paremto klaidingu EB 230 straipsnio aiškinimu, kiek tai susiję su padariniais, kuriuos Jungtinių Valstijų teisė priskiria tokių civilinių ieškinių pareiškimui

Šalių argumentai

- 69 Ieškovių teigimu, skundžiamo sprendimo 105 punkte Pirmosios instancijos teismas klaidingai nusprendė, kad *District Court* galimybės kreiptis dėl prejudicinio sprendimo nebuvimą galėtų kompensuoti pats taikydamas Bendrijos teisę. Šiuo klausimu jos tvirtina, kad dėl „Act of State“ doktrinos mažai tikėtina, jog *District Court* pasisakys esminiais jame iškeltais Bendrijos teisės klausimais. Šiuo atžvilgiu, priešingai tam, ką tvirtina Komisija, ieškovės šia doktrina ar bent jau jos turiniu jau rėmėsi Pirmosios instancijos teisme.
- 70 Komisija teigia, kad šis apeliacinio skundo pagrindas yra nepriimtinas, nes jis yra naujas. Iš tiesų, nors ieškovės galėjo tai daryti, jos „Act of State“ doktrina nesirėmė nei Pirmosios instancijos teisme, nei *District Court*.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 71 Visų pirma reikia pažymėti, kad, kaip savo išvados 66 punkte nurodė generalinė advokatė, iš skundžiamo sprendimo 72 punkto matyti, jog ieškovės „Act of State“ doktrina rėmėsi Pirmosios instancijos teisme, ir todėl antras apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas.
- 72 Vis dėlto tiek, kiek šis apeliacinio skundo pagrindas skiriasi nuo apeliacinio skundo pirmo pagrindo trečios ir ketvirtos dalių, jį reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 73 Iš tikrųjų tai, ar kompetentingas Jungtinių Valstijų teismas taiko „Act of State“ doktriną, ar jos netaiko, neturi jokios reikšmės sąvokai „aktas, kurį galima ginčyti“ EB 230 straipsnio prasme.

Dėl apeliacinio skundo trečio pagrindo, paremto pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę apsaugą pažeidimu

Šalių argumentai

- 74 Ieškovės teigia, kad Pirmosios instancijos teismas paneigė jų teisę į veiksmingą teisminę apsaugą ir padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 123 punkte

nusprendamas, kad lemiamas kriterijus šiuo klausimu labiau yra galėjimas kreiptis į teismą, o ne veiksmingų teisės gynimo būdų, apie kuriuos kalba teismo praktika, egzistavimas. Šiuo atžvilgiu jos remiasi 2002 m. liepos 25 d. Sprendimu *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (C-50/00 P, Rink. p. I-6677, 39 punktas).

75 Be to, tai, kad minėtame sprendime *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* (40 punkte) ir 1998 m. balandžio 2 d. Sprendime *Greenpeace Council ir kt. prieš Komisiją* (C-321/95 P, Rink. p. I-1651) Teisingumo Teismas pažymėjo, jog egzistuoja užbaigta teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistema, skirta užtikrinti institucijų teisės aktų teisėtumo kontrolę, tačiau į ją neįtraukė EB 288 straipsnio, rodo Pirmosios instancijos teismo tvirtinimo skundžiamo sprendimo 123 punkte, jog veiksmingos teisminės apsaugos būtinumui neprieštarauja ieškinio dėl panaikinimo nepriimtumas dėl galimybės pareikšti ieškinį dėl deliktinės atsakomybės šio straipsnio pagrindu, neteisingumą. Be to, paprasčiausias Bendrijos institucijų kompetencijos trūkumas nesukelia Bendrijos deliktinės atsakomybės, ir todėl ieškinio dėl žalos atlyginimo nepakanka tam, kad ieškovėms būtų suteikta veiksminga teisminė apsauga.

76 Komisija teigia, kad veiksmingos teisminės apsaugos principas garantuoja apsaugą nuo Bendrijos institucijų aktų, kurie gali pažeisti Bendrijos teisės pripažįstamas teises ir laisves, tai yra nuo tokių aktų, kurie turi teisinių padarinių suinteresuotoms šalims. Tačiau ginčijami sprendimai nėra tokie aktai.

77 Dėl minėto sprendimo *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* Komisija primena, kad to sprendimo 44 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, jog nors individualaus intereso sąlyga, norint galėti pareikšti ieškinį dėl reglamento, turi būti aiškinama atsižvelgiant į veiksmingos teisminės apsaugos principą ir įvairias aplinkybes, galinčias individualizuoti ieškovą, toks aiškinimas negali panaikinti nagrinėjamos sąlygos.

- 78 EB 288 straipsnio klausimu Komisija mano, kad reali problema, su kuria susiduria ieškovės, yra ne ta, ar šis straipsnis joms suteikia veiksmingą teisminę apsaugą, o labiau sunkumas įrodyti, kad Komisija atliko neteisėtą veiksmą siekdama gauti *District Court* sprendimą, pripažįstantį, kad jos užsiėmė įvairia civiliniuose ieškiniuose nurodyta neteisėta ir pažeidimą sudarančia veikla ir kad patirta žala yra tiesioginė tokio pobūdžio ieškinio pareiškimo pasekmė.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 79 Visų pirma reikia pažymėti, kad skundžiamo sprendimo 123 punkte Pirmosios instancijos teismas teisingai rėmėsi išvada, jog priemonės, kurios nesukelia privalomų teisinių padarinių, kurie galėtų paveikti asmenų interesus, negali būti ieškinio dėl panaikinimo dalykas.
- 80 Tiesa, kaip buvo pažymėta minėto teismo sprendimo 121 punkte, EB 230 ir EB 241 straipsniai bei EB 234 straipsnis įtvirtina visas teisių gynimo priemones ir procedūras, skirtas užtikrinti institucijų teisės aktų teisėtumo kontrolę, kurios vykdymas patikėtas Bendrijų teismui (žr. minėtų sprendimo *Les Verts prieš Parlamentą* 23 punktą ir sprendimo *Foto-Frost* 16 punktą bei 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Gaston Schul Douane-expediteur*, C-461/03, Rink. p. I-10513, 22 punktą).
- 81 Vis dėlto reikia nurodyti ir tai, kad nors tokių privalomų teisinių padarinių, kurie darytų poveikį ieškovo interesams, reikšmingai keisdami jo teisinę situaciją, sąlyga

turi būti aiškinama atsižvelgiant į veiksmingos teisminės apsaugos principą, toks aiškinimas negali panaikinti šios sąlygos neperžengdamas šia Sutartimi Bendrijos teismams suteiktos kompetencijos ribų (pagal analogiją, kiek tai susiję su sąlyga, kad su ieškovu, fiziniu ar juridiniu asmeniu ginčijamas aktas turi būti konkrečiai susijęs, žr. minėto sprendimo *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą* 44 punktą).

⁸² Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 123 punkte taip pat teisingai nusprendė, kad nors asmenys ir negali pareikšti ieškinio dėl šių aktų panaikinimo, jų teisė kreiptis į teismą neišnyksta, nes EB 235 straipsnyje ir EB 288 straipsnio antrojoje pastraipoje numatytas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės tebėra galimas, jei dėl tokių veiksmų gali kilti Bendrijos atsakomybė.

⁸³ Toks ieškinys nepatenka į Bendrijos aktų, turinčių privalomų teisinių padarinių, kurie daro poveikį ieškovo interesams, galiojimo kontrolės sistemą, tačiau jis yra galimas, jei dėl neteisėtų institucijos veiksmų šalis patyrė žalos.

⁸⁴ Be to, tai, kad ieškovės gali neturėti galimybės įrodyti Bendrijos institucijų neteisėtų veiksmų, tariamai patirtos žalos ar priežastinio šių veiksmų ir šios žalos ryšio, nereiškia, kad iš jų atimama teisė į veiksmingą teisminę apsaugą.

⁸⁵ Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad trečią apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl ketvirto apeliacinio skundo pagrindo, paremto klaidingu Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su galimybe ginčyti akivaizdžiai neteisėtus aktus, taikymu ir aiškinimu

Šalių argumentai

- ⁸⁶ Ieškovės pabrėžia, kad nei jokia Sutarties nuostata, nei joks antrinės teisės aktas nesuteikia Bendrijai teisės pradėti teismo procesus už Bendrijos teisės sistemos ribų ir neleidžia Komisijai priimti vykdymo aktų muitų ir PVM surinkimo srityje. Šiuo klausimu ieškovės pažymi, kad EB 211 straipsnis nėra bendro pobūdžio teisę suteikianti nuostata, dėl kurios EB 7 straipsnis prarastų prasmę. Kadangi ginčijami sprendimai yra akivaizdžiai neteisėti, remdamasis minėtu sprendimu *IBM prieš Komisiją*, Pirmosios instancijos teismas turėjo ieškinius dėl panaikinimo pripažinti priimtinius.
- ⁸⁷ Kiek tai susiję su minėta nutartimi *FNAB ir kt. prieš Tarybą*, kuria Pirmosios instancijos teismas rėmėsi skundžiamo sprendimo 87 ir 88 punktuose, ieškovės teigia, kad šios nutarties 40 punkte kalbėdamas apie „aiškiai Sutartyje nustatytus priimtinumą kriterijus“ Teisingumo Teismas turėjo omenyje EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje paminėtas tiesioginės ir konkrečios sąsajos sąlygas, neatsižvelgiant į klausimą, ar ypatingomis aplinkybėmis aktai, kurie net iš pirmo žvilgsnio atrodo esantys neteisėti, galėtų būti ieškinio dėl panaikinimo dalykas.
- ⁸⁸ Bet kuriuo atveju ieškovės teigia, kad Pirmosios instancijos teismas klaidingai taikė, pavyzdžiui, minėtuose 1990 m. spalio 9 d. Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją* bei 1993 m. birželio 16 d. Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją* (C-325/91, Rink. p. I-3283) suformuluotą teismo praktiką ir, klausimo dėl priimtinumą neprijungdamas prie bylos esmės, padarė esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimą.

89 Komisijos nuomone, pirma, šis apeliacinio skundo pagrindas yra nepriimtinas, nes pateikti argumentai tik pakartoja tuos, kuriais buvo remtasi pirmojoje instancijoje.

90 Antra, ji pažymi, kad Pirmosios instancijos teisme šalys, kurios turi teisę pareikšti ieškinį pagal EB 230 straipsnį ir kurių institucinė kompetencija yra tiesiogiai susijusi su tuo, kad Komisija vienašališkai išreiškė savo poziciją dėl savo kompetencijos, aiškiai patvirtino Komisijos teisę priimti ginčijamus sprendimus. Be to, Komisija pati priminė EB 282 straipsniu jai suteiktą kompetenciją atstovauti Bendrijai, kuris yra bendrojo principo, jog tik Komisija turi teisę atstovauti Bendriją teismuose, išraiška. Savo atsakyme į *District Court* pateiktą prašymą dėl nepriimtimumo Komisija rėmėsi EB 211 straipsniu bei kitais Sutarties straipsniais. Kadangi Komisija bent jau *a priori* turėjo atitinkamą kompetenciją, negalima teigti nei to, kad ji yra akivaizdžiai nekompetetinga, nei to, kad ginčijami sprendimai net iš pirmo žvilgsnio atrodo neteisėti.

91 Trečia, dėl minėtos nutarties *FNAB ir kt. prieš Tarybą* ir dėl ieškovių argumento, jog Pirmosios instancijos teismas klausimą dėl priimtimumo turėjo prijungti prie bylos esmės, Komisija nurodo, jog tam, kad galėtų ginčyti sprendimą, asmuo visų pirma turi įrodyti, jog sprendimas sukelia tam tikrus galutinius teisinius padarinius, o taip nėra šiuo atveju.

Teisingumo Teismo vertinimas

92 Visų pirma, Komisijos prieštaravimą dėl priimtimumo reikia atmesti dėl tokių pačių motyvų, kokie nurodyti šio sprendimo 49–52 punktuose.

- 93 Be to, nesant reikalo pasisakyti klausimu, ar iš minėto sprendimo *IBM prieš Komisiją* išplaukia, kad ypatingomis aplinkybėmis ieškiniai dėl panaikinimo, pareikšti dėl aktų, kurie net iš pirmo žvilgsnio atrodo neteisėti, turi būti pripažinti priimti, reikia konstatuoti, kad bet kuriuo atveju šioje byloje akivaizdžiai nagrinėjama ne tokia situacija.
- 94 Iš tikrųjų šiuo atžvilgiu pakanka pažymėti, kad EB 211 straipsnis numato, jog Komisija užtikrina, kad būtų taikomos Sutarties nuostatos ir jomis vadovaujantis priimtose priemonės, kad pagal EB 281 straipsnį Bendrija yra juridinis asmuo ir kad EB 282 straipsnis, nors, kaip rodo jo tekstas, ir apsiribojantis valstybėmis narėmis, yra bendrojo principo, jog Bendrija yra juridinis asmuo, tuo tikslu atstovaujama Komisijos, išraiška.
- 95 Dėl kaltinimo, jog Pirmosios instancijos teismas prieštaravimo dėl priimtumo klausimo nagrinėjimą turėjo prijungti prie bylos esmės nagrinėjimo, reikia pažymėti, kad, priešingai tam, kas buvo nagrinėta ieškovių nurodytose bylose, Pirmosios instancijos teisme pareikšto prieštaravimo dėl priimtumo nagrinėjimas šios bylos atveju nepriklausė nuo su bylos esme susijusių ieškinio pagrindų, kuriais rėmėsi ieškovės, nagrinėjimo.
- 96 Vadinas, su apeliacinio skundo ketvirtu pagrindu sutikti negalima.

Dėl apeliacinio skundo penkto pagrindo, paremto EB 292 straipsnio pažeidimu

Šalių argumentai

- 97 Ieškovės teigia, kad nusprendamas, jog *District Court* gali išspręsti bet kurį ginčą, susijusį su Komisijos kompetencija pradėti atitinkamus teismo procesus Jungtinėse

Valstijose, Pirmosios instancijos teismas priėmė EB 292 straipsniui ir sutartimis nustatytai sistemai prieštaraujantį sprendimą.

98 Iš tiesų Bendrijos teisinei sistemai keltų pavojų bet kokia ne Bendrijos sistema, kuri Bendriją ir jos institucijas, šioms vykdant savo vidaus kompetenciją, saistytų konkrečiu Bendrijos teisės normų aiškinimu (žr., pavyzdžiui, 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonės 1/91, Rink. p. I-6079, 41–46 punktus ir 2002 m. balandžio 18 d. Nuomonės 1/00, Rink. p. I-3493, 45 punktą); taip būtų tuo atveju, jei *District Court* spręstų klausimą apie Komisijos kompetenciją trečiosiose valstybėse pradėti procesus dėl tariamai nesumokėtų muitų ir PVM išieškojimo.

99 Komisija visų pirma primena tai, kad EB 292 straipsnis skirtas valstybėms narėms, o ne Komisijai.

100 Be to, ji teigia, kad Bendrija Teisingumo Teismo, kaip Bendrijos teisės klausimų arbitro, nebando pakeisti *District Court*. Visi argumentai, susiję su Komisijos įgaliojimais ir kompetencija, kuriuos ieškovės galėtų pateikti *District Court*, pastarojo būtų nagrinėjami taip pat, kaip ir visi kiti išankstiniai klausimai, susiję su Bendrijos jiems pareikštu civiliniu ieškiniu. Jei siekiant taikyti savo teisinės sistemos taisykles reiktų atsižvelgti į Bendrijos teisę, *District Court* surinktų visą šiuo tikslu reikalingą informaciją.

- 101 Dėl jurisdikcijos pasirinkimo pažymėtina, kad tai yra Komisijos strategijos klausimas ir Komisija pasirūpina pareikšti ieškinius ar įstoti į procesą valstybėje, kurioje buvo vykdoma inkriminuojama veikla, ir kurioje bus vykdomas teismo sprendimas. *District Court* yra teismas, kurio jurisdikcijoje yra įsteigtos keletas atsakovių ir buvo vykdoma neteisėta veikla, ir todėl šis teismas yra tinkamiausias siekiant veiksmingai įvykdyti norimą sprendimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 102 Reikia konstatuoti, kad, priešingai tam, ką tvirtina ieškovės, Jungtinių Valstijų teismo sprendimas dėl Komisijos kompetencijos pareikšti ieškinį teisme negali saistyti Bendrijos ir jos institucijų, šioms vykdant savo vidaus kompetenciją, konkrečiu Bendrijos teisės normų aiškinimu. Iš tiesų, kaip savo išvados 90 punkte pažymėjo generalinė advokatė, toks sprendimas būtų įpareigojantis tik konkrečiame procese.
- 103 Iš to išplaukia, kad apeliacinio skundo penktą pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 104 Kadangi nė vienas iš apeliacinio skundo pagrindų, kuriais rėmėsi ieškovės, nėra pagrįstas, apeliacinį skundą reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

¹⁰⁵ Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir apeliančės pralaimėjo bylą, jos turi jas padengti. Pagal to paties reglamento 69 straipsnio 4 dalį, taip pat taikomą apeliacinėse bylose pagal minėtą 118 straipsnį, įstojusios į bylą valstybės narės ir institucijos pačios padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Apeliacinį skundą atmesti.**
- 2. Priteisti iš R. J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., RJR Acquisition Corp., R. J. Reynolds Tobacco Company, R. J. Reynolds Tobacco International, Inc. ir Japan Tobacco, Inc. bylinėjimosi išlaidas.**
- 3. Vokietijos Federacinė Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Portugalijos Respublika, Suomijos Respublika, Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.